

Гиря Лариса Петрівна

Учитель української мови та літератури,
укладач збірника

ЗМІСТ

Анотація.....	4
Загальні завдання.....	5
QR-коди в орфографії.....	27
Відпочинь.....	30
Перевір себе.....	31
Довідник школяра.....	42
Підсумок. Збери пазл.	53

Любий друже!

Сьогодні ти розпочнеш мандрівку по фантастичній Країні Орфографії. Вона підготувала для тебе багато різноманітних завдань, для вирішення яких тобі знадобляться: розум, увага, уява й бажання навчатися.

Збірник вправ розроблено для вчителів української мови, учнів та їхніх батьків.

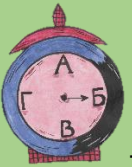
Впоравшись з усіма вправами ти станеш супер героєм, який отримає звання Справжнього Мовознавця.

Нехай щастить!

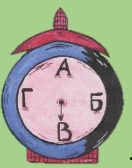
Розшифровка використаних у збірнику сигналів:

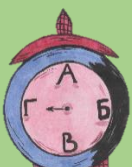
- самостійна робота;

- це цікаво знати;

- завдання підвищеної складності;

- домашнє завдання;

- додаткові теоретичні відомості;

- це треба запам'ятати;

- на дозвіллі.

Мова – краса спілкування,
Мова – як сонце ясне,
Мова – то предків надбання,
Мова – багатство моє.
(Ф. Пантов)

Завдання 1.

Прочитай.

Ти пам'ятаєш, що зовсім недавно Королева Орфоепія й Королева Орфограма помирились. Ось і звернулась Орфограма до сусідки з проханням: «У мешканців нашої Країни Орфографії серйозні проблеми. Вони ніяк не розберуться, коли подвоювати -н- у суфіксах -анн-, -енн-, а коли вживати суфікси -ан-, -ен- у віддієслівних утвореннях. А допомогти їм може тільки Радник Вашої величності – пан Наголос. Я б дуже просила пана Наголоса до нашого королівства всього на кілька днів».

Пан Наголос відразу навів порядок: «Слухайте всі! – заявив він. – Коли я дружу з суфіксами, пишеть –нн-, а коли з коренем – одне -н-. Наприклад: НЕСКАЗАНЕ лишилось НЕСКАЗАННИМ (Ліна Костенко).

Завдання 2.

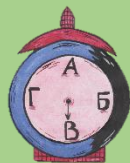
Прочитай вірш. Подумай, про які коси в ньому йдеться. Що це – багатозначні слова чи омоніми? Дай усну відповідь на поставлене питання. Склади свої речення з кожним із слів

– ОМОНІМІВ. Речення запиши.

Дивні слова

Є такі слова на світі
Схожі, як близнята-діти.
Слово чуєш, а не знаєш,
Що це слово означає.
Якщо ж хочеш зміст
узнати,
Треба речення складати.
Косу дівчина плете.
На **косі** трава росте.
Пляж найкращий на **косі**.
Поки ще трава в росі.
Із **косою** йде на **косу**
Хлопець той, що трави косить.

Завдання 3.

Розгадай кросворд. Відповіді запиши.

По горизонталі:

1. Призначений для проїзду.
2. Такий, що приносить добрі наслідки.
3. Метелик із жовтуватого-білими крильцями й темними прожилками, гусінь якого з'їдає листя капусти.
4. Член футбольної команди.
5. Відступництво перед труднощами.
6. Худорлявий.

По вертикалі:

1. Циркова артистка, яка виконує різноманітні вправи на коні.
2. Перша страва української кухні, яку найчастіше варять узимку.
3. Такий, що містить багато жиру, масла.
4. Непотрібний, зайвий.

ВІДПОЧИНИТЬ

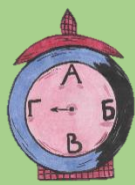

Завдання 4.

Розглянь малюнки. Запиши назви казок, персонажі яких зображені на малюнках. Яке правило орфографії об'єднує всі ці назви?

Завдання 5.

Розгадай кросворд. Піднімись «чарівними сходами» нагору. Відповіді запиши.

1. Печериця.
2. Товариш, співучасник чого-небудь.
3. Споруда для виставок.
4. Військовий підрозділ.
5. Тисяча міль'ярдів.
6. Відвар із м'яса.
7. Вузька річкова долина.

8. Адміністративно-територіальна одиниця.
9. Рослина, з якої виготовляють полотно.

Завдання 6.

Розгадай кросворд.

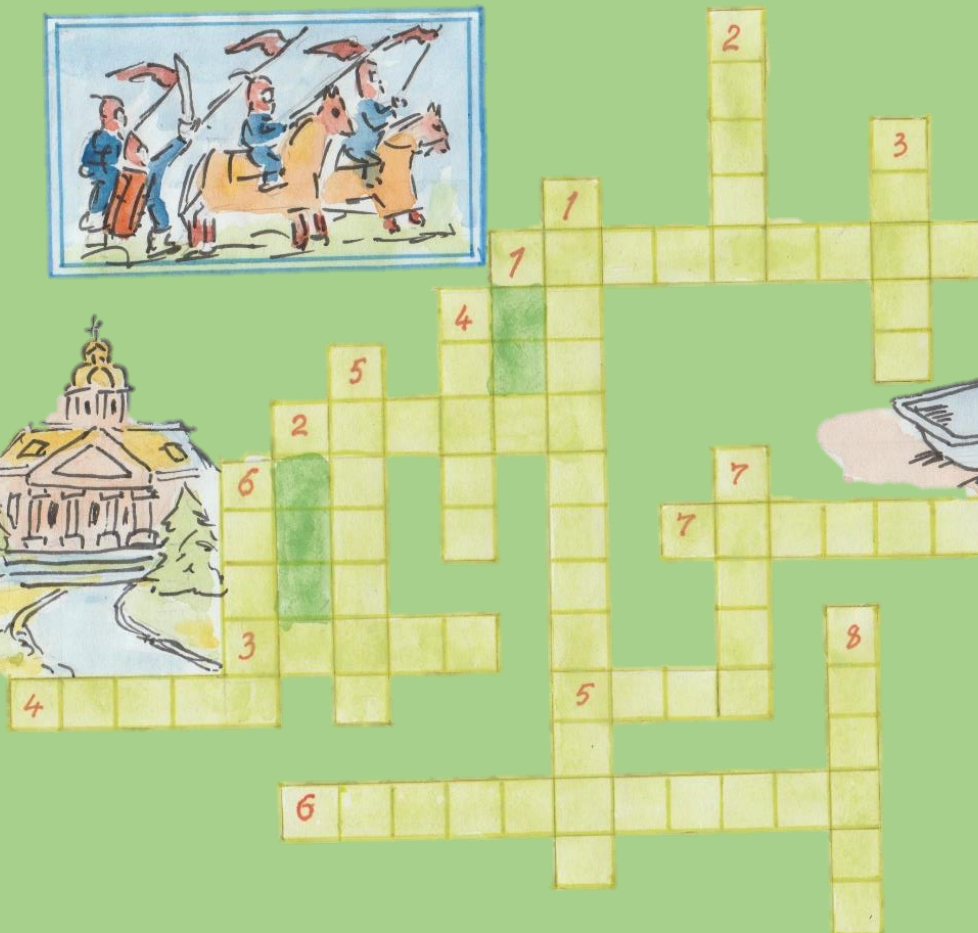
По горизонталі:

1. Невелика країна в центрі Європи.
2. Великий німецький поет минулого століття.
3. Тисяча кілограмів.
4. Картина, барельєф.
5. Жіноче ім'я.
6. Військовий комісаріат.
7. Велика довгаста посудина для купання.

По вертикалі:

1. Організація, що протидіє розвідці супротивника.
2. Місто на півдні Франції.

3. Брати, автори відомих казок.
4. Розкішна дача за містом.
5. Великий англійський письменник.
6. Вага товару без упаковки.
7. Жіноче ім'я.
8. Вага товару з упаковкою.

Ти помітив(-ла), у чому особливості цього кросворда? Запиши свою відповідь.

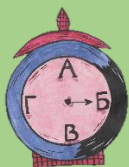

Завдання 7.

Запам'ятай.

Чи думали ви коли-небудь про те, чому так багато високих поривань у нашій свідомості пов'язано з птахами? Голуб здавна уособлює вірність, мир, любов; лебідь – гордість, чистоту і кохання; орел – мужність і сміливість. І все ж

ми особливо любимо лелек, що символізують сімейний затишок, благополуччя, вірність своєму краю. Лелека – символ любові до рідної землі.

Завдання 8.

Прочитай.

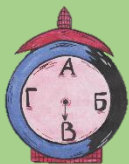
Не знайдеться в Україні такого села чи міста, де б не було цієї рослини. «Не боїться вона ні затінку, ні морозу. Цвіте синьо, лист зелений, квітник прикрашає, мороз усе поглушив, його не займає» – існує така загадка. Неважко здогадатися про яку рослину мовиться. Хрещатий барвінок. Не обходилося без нього жодного весілля. Його вічнозеленими листочками завітчували шлюбне вбрання, устеляли доріжку перед молодими.

Завдання 9.

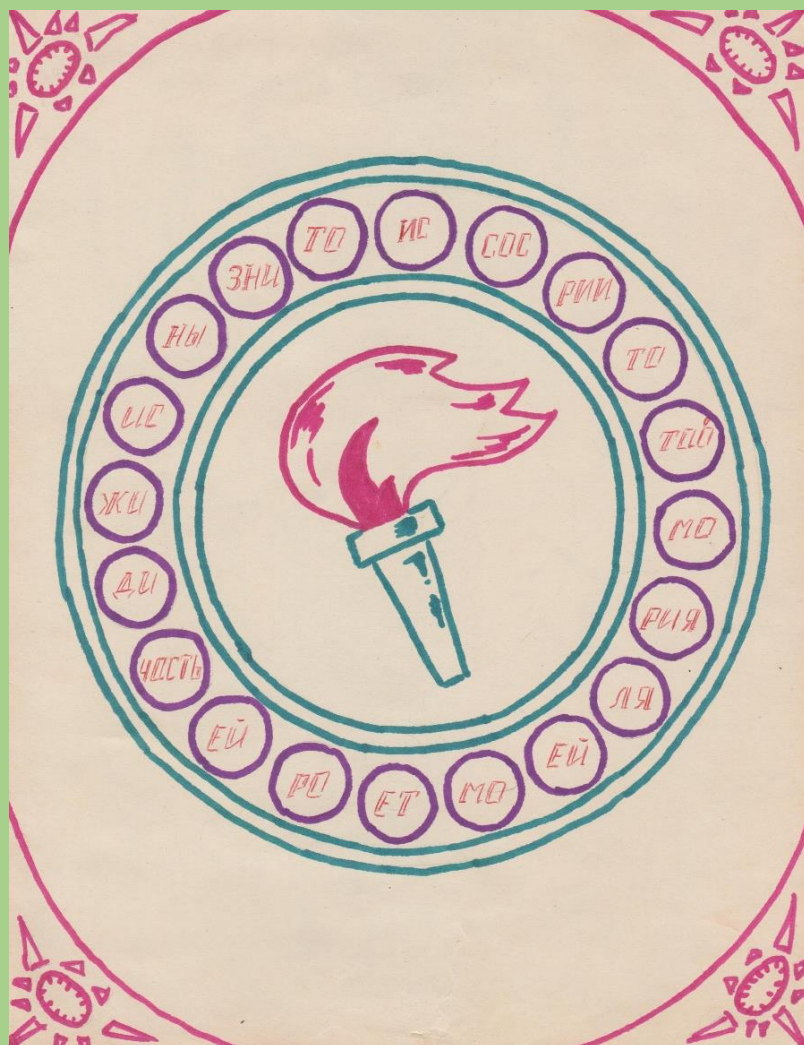
Запам'ятай.

Хліб – символ життя. З давніх давен він у великій пошані. Недаремно в молитві до Бога «Отче наш...» люди як великої милості просили не позбавляти їх хліба, бо він не просто основа життя, хліб – то саме життя. Споконвіку хліб називають святим. Яке щастя, що він є на світі! Спочатку в землі, потім у борошні й, нарешті, на столі: зарум'янений, духмяний, вірний наш годувальник. Хліб – усьому голова.

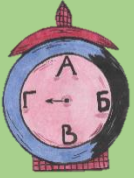

Завдання 10.

Прочитай вислів Т.Г. Шевченка російською мовою.

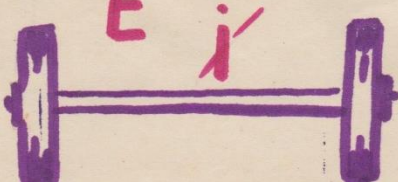

Завдання 11.

Розгадай ребуси. Що сказала про своє життя Марко Вовчок?

Я 1.3.4. ВЖ

 Е і И

 К и Ч У Д і ” 3 1 2

 , ” ,

і НЕ ве

 ” , и ст , у а

Завдання 12.

Ознайомся з українським правописом.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

Завдання 13.

Прочитай.

Слово ЦИРК давно з'явилося,
Вперше в Римі оселилося
У старій латинській мові
Круглий значило це слово.

Завдання 14.

Прочитай.

Важко пояснити буде,
Чому так ці зуться люди.
Може статися, тому,
Що у краї нашому

Цирку не було колись.
Де б же назви узялись?
Отже, що там не кажи –
Назви майже всі чужі.

Слово БАЛЕРИНА пов'язане з італійським словом БАЛЛЬО (бал, танець), отже, це те саме, що *танцівниця*.

ДРЕСИРУВАЛЬНИК – той, хто ДРЕСИРУЄ, отже, діями керує не людей, а хижаків: левів, тигрів і вовків.

ВАКІР по-арабськи *жебрак* означає. Хібо його щось з ЖЕБРАКАМИ єднає? Спочатку ФІКІРИ в арабів були, до Індії потім вони забрели, ішли через хащі, заходили в храми в подертій одежі, з брудними ногами. За це і прозвали таких ЖЕБРАКАМИ, хоч ті й володіли серцями й думками. Бродячих ФАКІРІВ у нашій країні (а то і в Європі) не стрінеш ти нині! ФАКІРИ у цирку – звичайні артисти, такі ж як борці або ЕКВІЛБРИСТИ.

Слово ЕКВІЛБРИСТ у латинській мові означало *зрівноважений*.

Слово ЛЮЗІОНІСТ прийшло до нас із французької мови, де воно означало *жартун*.

Завдання 15.

Зі словами, назвами циркових артистів, склади свої речення і запиши їх.

ВІДПОЧИНЬ

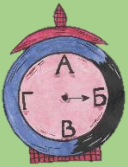

Завдання 18.

Перевір себе і запам'ятай значення слів.

1. ДИСТАНЦІЯ – віддаль між чим-небудь у просторі й часі; віддаль між стартом і фінішем.
2. ДИЛІЖАНС – критий екіпаж, запряжений кіньми, для перевезення людей і багажу (слово запозичене з французької мови, у якій воно мало значення *прودкий, жвавий*).
3. ПІГМЕЙ – карлик (у грецькій мові, з якої було запозичене це слово, ПІГМЕЙ означало *розміром з кулак*). ПІГМЕЄМ називають нікчемну людину.
4. ОПТИМІСТ – бадьора життєрадісна людина, яка вірить у краще майбутнє. Слово запозичене з латинської мови, у якій воно означало *найкращий*.
5. МАГІСТРАЛЬ – головний напрям; широка міська вулиця. Слово запозичене з латинської мови, у якій воно означало *головний*.
6. ЖИРАНДОЛЬ – фігурний свічник для кількох свічок. Слово запозичене з французької мови, у якій воно вживалося з тим самим значенням.
7. ВІГВАМ – житло індіанців Північної Америки. Слово запозичене з мови американських індіанців, у якій воно означало *житло*.

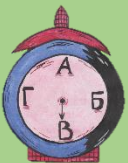
Завдання 19.

Прочитай.

Український рушник! Хто з вас не бачив його? Він пройшов крізь віки і нині символізує чистоту почуттів, глибину безмежної любові до своїх дітей, до всіх, хто не черствіє душею.

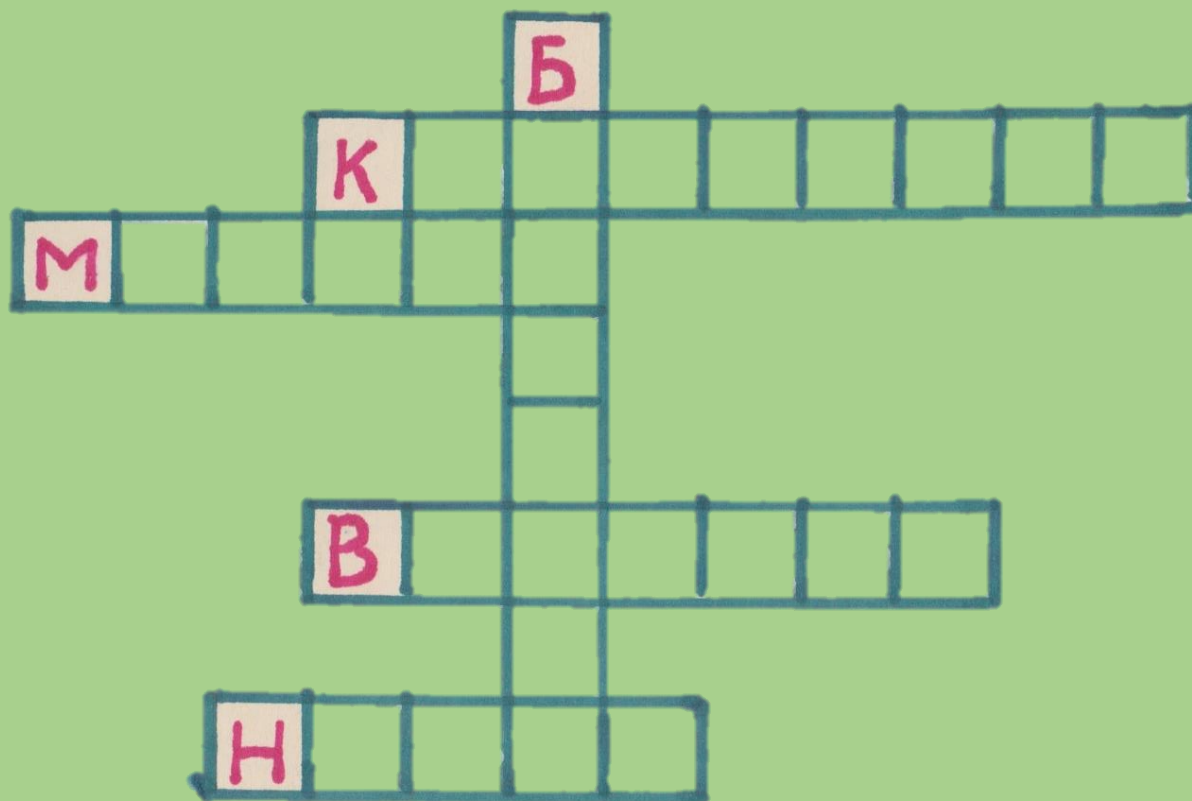
Рушник передавали як оберіг з роду в рід, із покоління в покоління.

«Дім без рушників, як сім'я без дітей.» – говорить народне прислів'я. Хай стелиться вам доля рушниками!

Завдання 20.

Заповніть клітинки в кросворді прізвищами українських кобзарів.

Завдання 21.

Спиши жартівливий віршик О.Ораче, встав пропущені букви, постав потрібні розділові знаки. Підкресли ОМОНІМИ.

Вогонь із Водою
хотів подружити.
Питає
Чого б нам
у дружбі не жити
Ну справді Водичка
хіба ми не пара
Та раптом з Водички
сама тільки пара

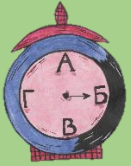
Склади і запиши свої речення зі словами – ОМОНІМАМИ.

Завдання 22.

Розшифруйте ребуси.

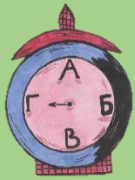

Завдання 23.

Прочитай.

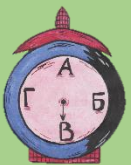
Віночки з роду-віку були найкращою прикрасою дівчини, неодмінною ознакою національного українського одягу. Український віночок – не просто окраса, а й оберіг, «знахар душі», бо в ньому є така чаклунська сила, що болі знімає, волосся береже. Вплітають до віночка багато різних квітів, кожна квітка щось символізує. До віночка в'язали стрічки, теж символи землі – годувальниці, сонця. Біла стрічка, розшита сріблом і золотом – місяць і сонце.

Завдання 24.

Запишіть указані слова з усіма можливими переносами.

Навчати, якір, надзвичайний, Лук'ян, наскрізний, восьмигранний, перекладач.

Завдання 25.

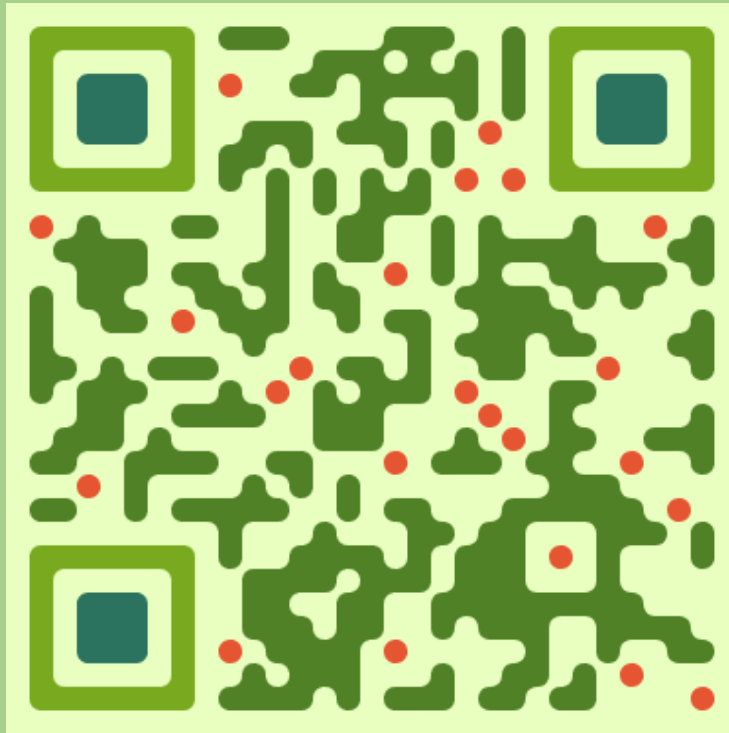
Вставте пропущені букви е, и, о, а, поясніть ОРФОГРАМИ.

К...зак, д...р...гент, щ...б...тати, сл...в'яни, р...монт, тр...вати, ...таман, ш...вця.

Завдання 26.

Переглянь відео. Ознайомся з новим правописом.

<https://youtu.be/YPgpS4RMwpk>

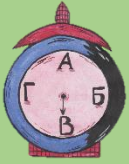
Завдання 27.

Запам'ятай.

Рідна хата – наша берегиня. Вона зігріта теплом материнської любові, осяяна мудрим усміхом батька. Біла хата. Біла барва в Україні – це символ чистоти, морального здоров'я і душевної краси. Гарна біленька хата у вишневому

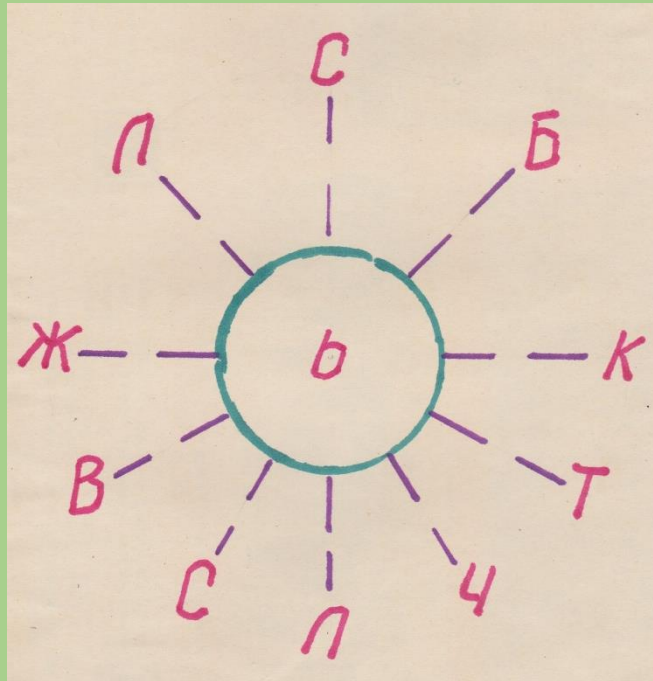
садочку, як дівчина у вінку. Українська хата – колиска нашого народу, де творилася його журлива оптимістична доля. Хата, моя біла хата.

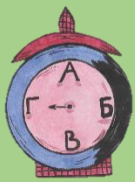

Завдання 28.

Склади якомога більше слів, які закінчуються на м'який знак, а починаються на зазначену літеру.

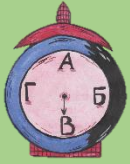

Завдання 29.

Спишіть. Вставте, де потрібно, пропущені букви.

Гу...ся, ріл...я, колос...я, знан...я, зерн...я, взут...я, дит...я,
корін...я, порос...я, щаст...я, прилад...я, зіл...я, вугіл...я, тел...я.

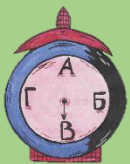

Завдання 30.

Запишіть слова в алфавітному порядку, вставте пропущені букви.

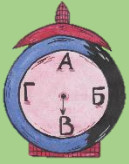
Уч...тель, вер...сень, ч...рвоний, вул...ця, д...ректор, яс...н, ч...тання, в...дмідь,
з...лений, к...шеня, д...тина.

Завдання 31.

Вставте пропущені букви. З даними словами складіть речення.

С...стра, в...селий, в...ликий, знан...я, облич...я.

Завдання 32.

Виправте допущені помилки.

Річка буг, полтава, чирвоний, типленько, чиривици, матірю, житя, девять, бур'як, здоороги, взутя, стерня, осіній, дзьоп, книшка, швидко, зар'ядка.

Завдання 33.

Запишіть слова у дві колонки: в одну – з префіксом пре-, в іншу – з префіксом при-

Пр...глибокий, пр...кусити, пр...славний, пр...сміливий, пр...бивати,
пр...кордонник, пр...бічник, пр...хороший, пр...завзятий, пр...пущення,
пр...морозок, пр...меншити, пр...старкуватий, пр...хилитися, пр...сумний,
пр...добрий, пр...красний.

Завдання 34.

Виправте у тексті помилки і запишіть правильно.

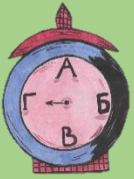
Трьома ярусами розкинулось зелене мереживо лісу. У першому, найвищому ярусі, шуміли вершини дубів. До них схилилися розлогі клени і сини. Св'яткові берези ворушили довгими косами. А в другому ярусі чорніли ягоди черемхи, чорніли осики.

Завдання 35.

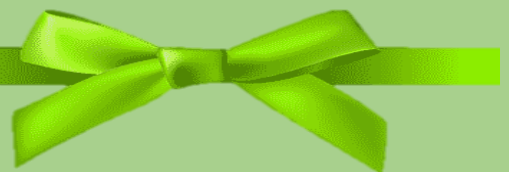
Виправте помилки у загадці, відгадайте її. (усно)

Вчистім полі він росте:
На високих нішках,
В зилених панчішках,
Квіточки блакитні,
Очиньки привітні.

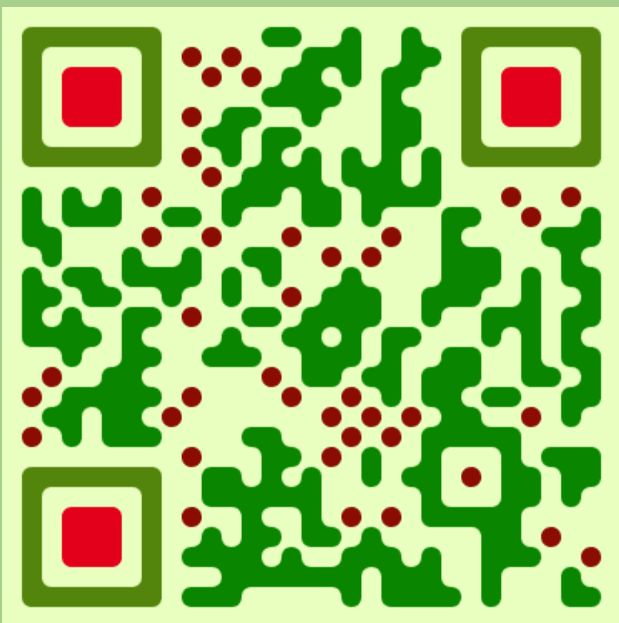
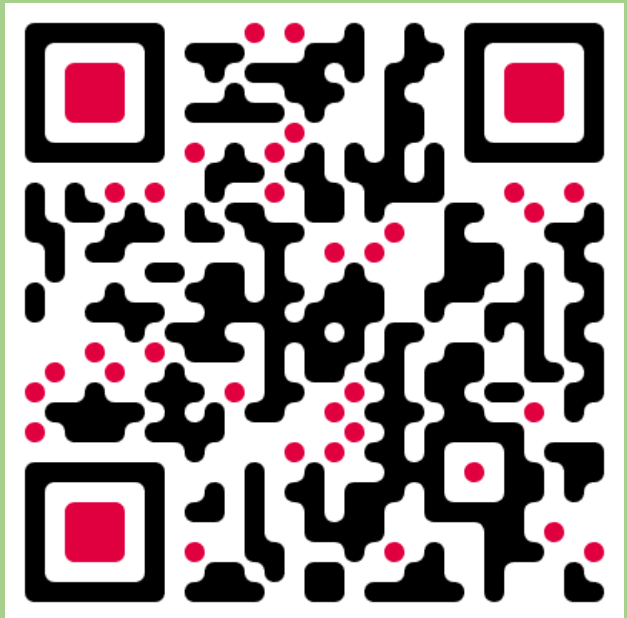
Завдання 36.

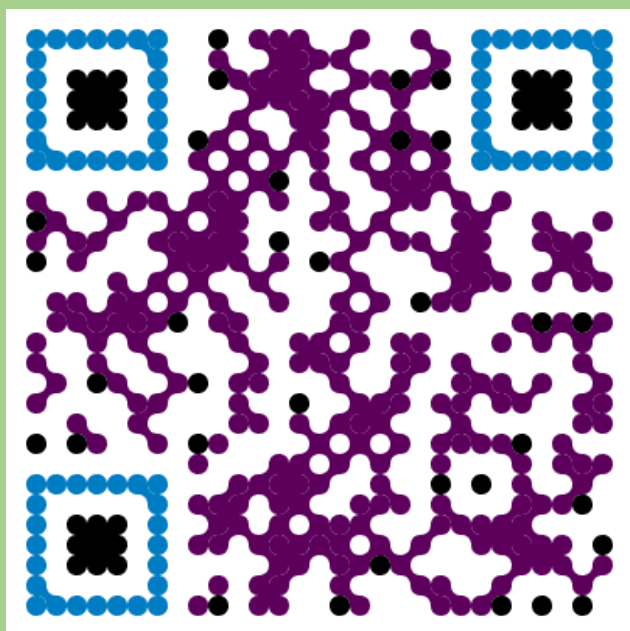
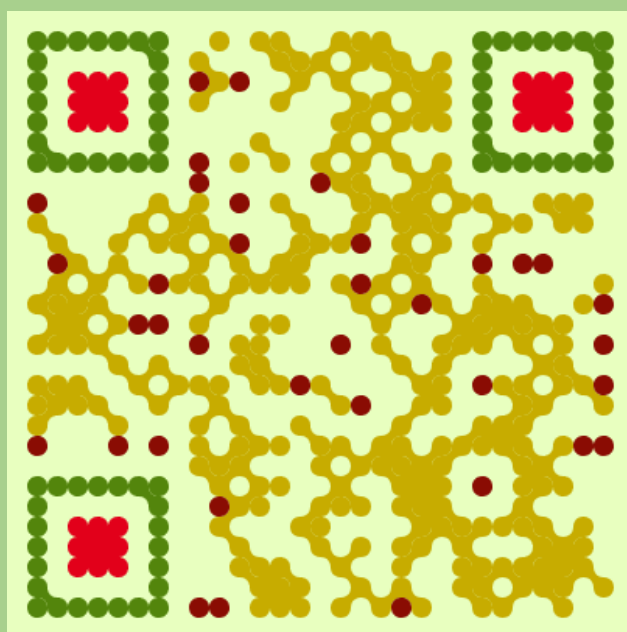
Підпиши кожен із зображених на малюнках предметів двома словами.

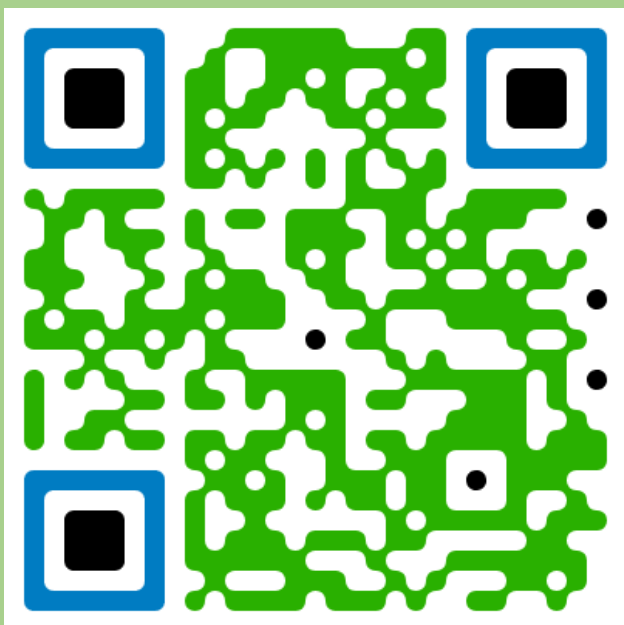
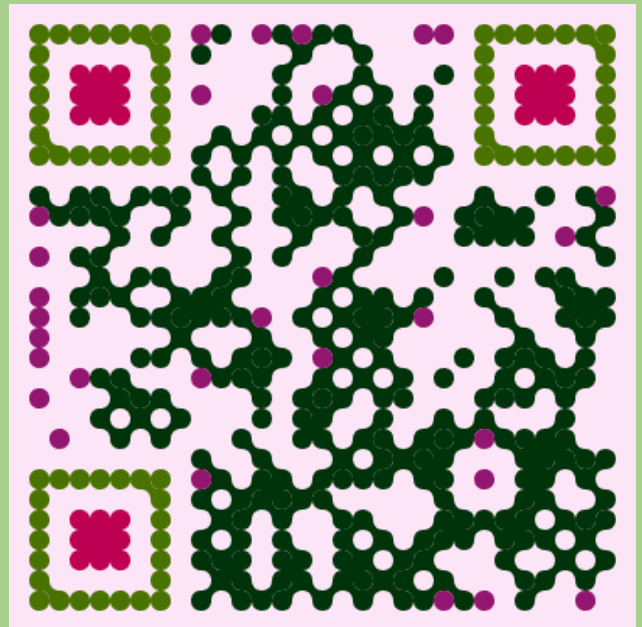

QR-коди в ОРФОГРАФІЇ

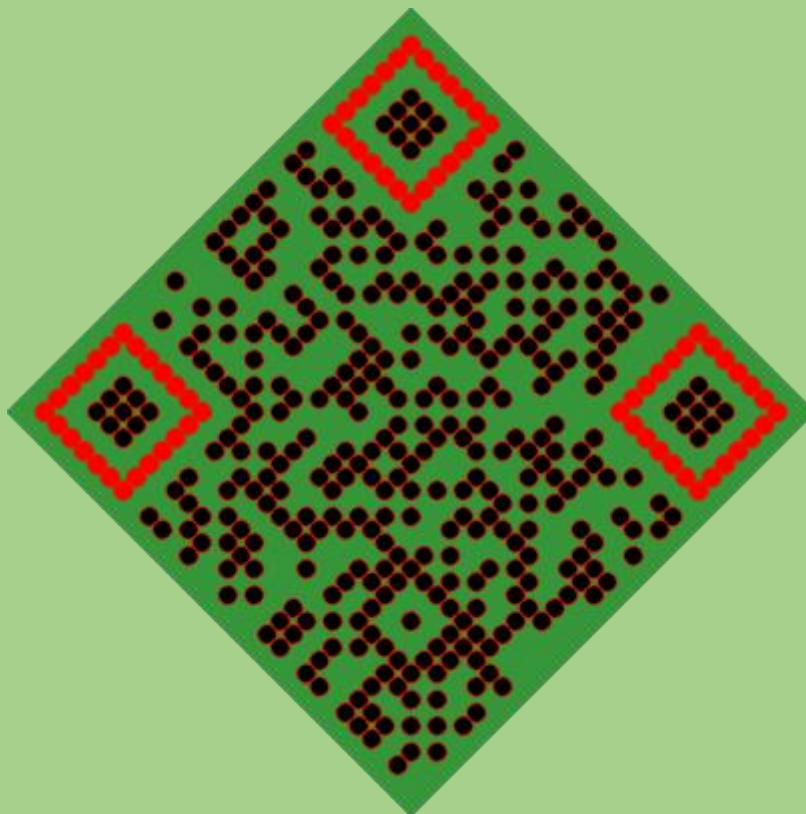
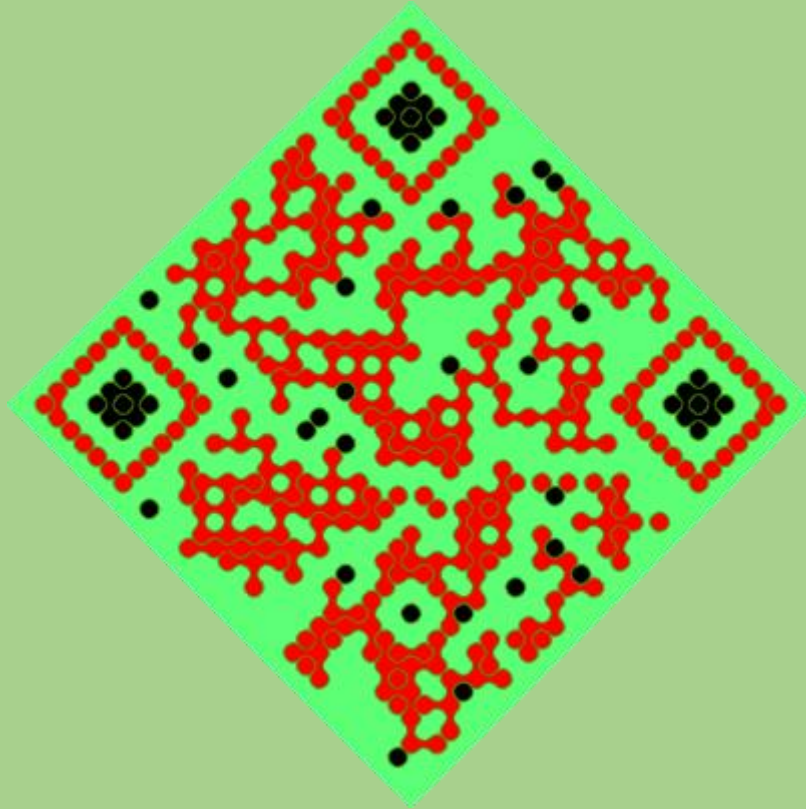
Переходь за посиланням і виконуй запропоновані завдання

ВІДПОЧИНЬ

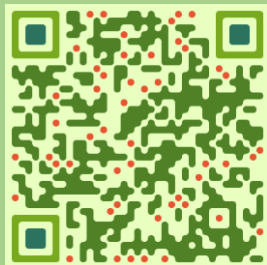

ПЕРЕВІР СЕБЕ

(словникові диктанти з української мови)

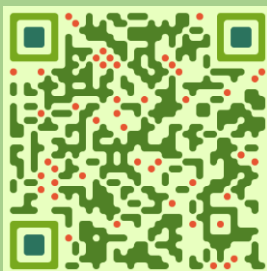
Написання ненаголошених голосних у коренях слів. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/aUobH1dzZK4?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

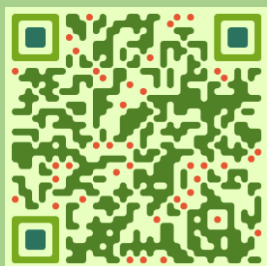
Написання ненаголошених голосних у коренях слів. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

https://youtu.be/Ua993J0dNRA?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

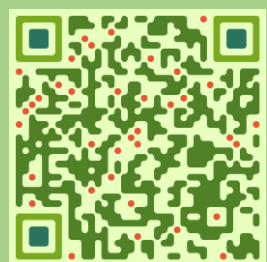
Написання ненаголошених голосних у коренях слів. Словниковий диктант № 3 (25 слів)

https://youtu.be/aNpij5kQ3Ss?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

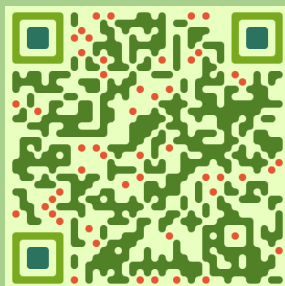
Написання ненаголошених голосних у суфіксах. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/EgQgnhtfJNE?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

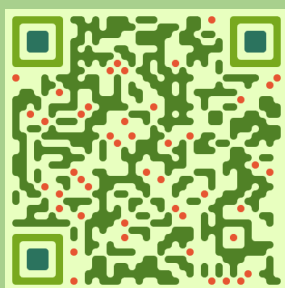
**Написання ненаголошених голосних у суфіксах. Словниковий диктант № 2
(25 слів)**

https://youtu.be/FOvCP6rmzPE?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

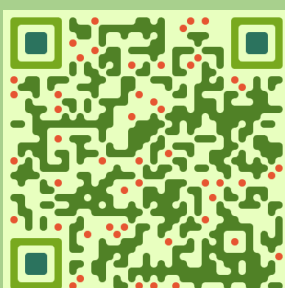
**Написання ненаголошених голосних у суфіксах. Словниковий диктант № 3
(25 слів)**

https://youtu.be/6a-q1ShWlkc?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

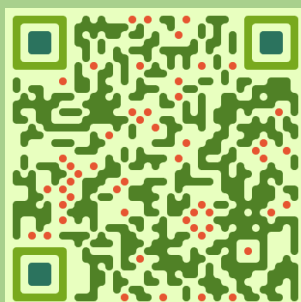
Уживання апострофа. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/yIc44IPY5qk?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

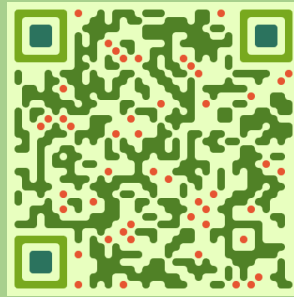

Уживання апострофа. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

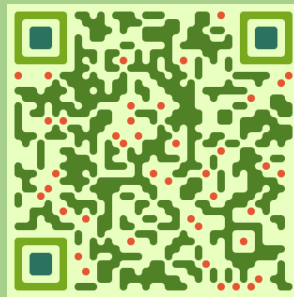
https://youtu.be/ESHG3JxQ5OA?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

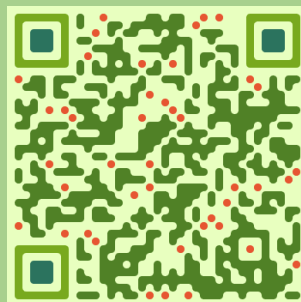
Уживання апострофа. Словниковий диктант № 3 (25 слів)
https://youtu.be/TZF2wjp6tMY?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

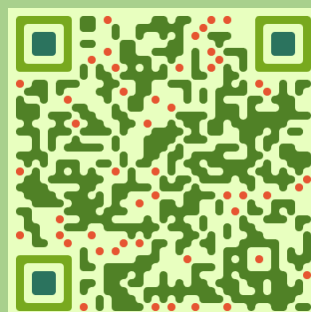
Спрощення в групах приголосних. Словниковий диктант № 1 (25 слів)
https://youtu.be/q6evMI73x_U?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

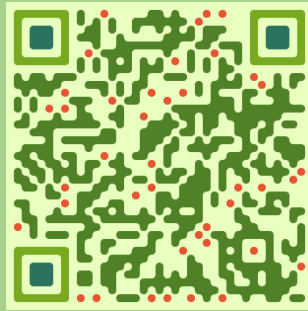
Спрощення в групах приголосних. Словниковий диктант № 2 (25 слів)
https://youtu.be/AqGncR33Poo?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

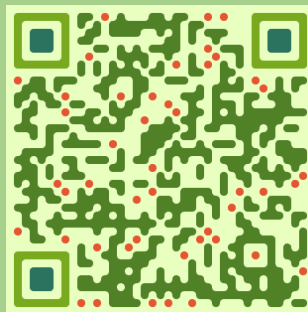
Спрощення в групах приголосних. Словниковий диктант № 3 (25 слів)
https://youtu.be/vGXUQ_pp3Uw?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

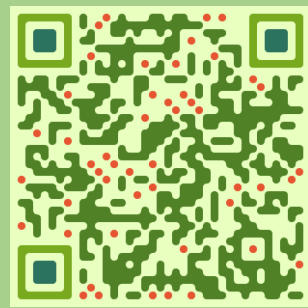
Уживання м'якого знака. Словниковий диктант № 1 (25 слів)
https://youtu.be/pr4KK1fJKRs?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

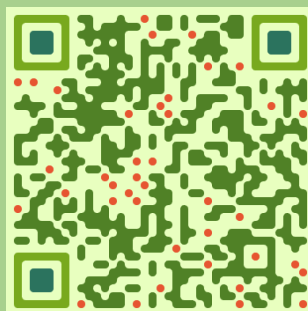
Уживання м'якого знака. Словниковий диктант № 2 (25 слів)
https://youtu.be/-ze6EE0tnxE?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

Уживання м'якого знака. Словниковий диктант № 3 (25 слів)
https://youtu.be/O8fd27v7j5g?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

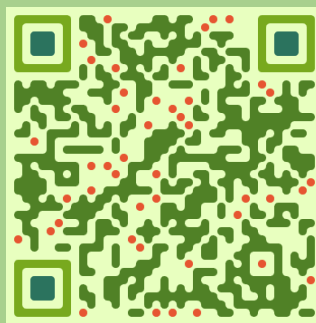

Зміни приголосних при словотворенні. Словниковий диктант № 1 (25 слів)
https://youtu.be/F7W7SbJ0I78?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

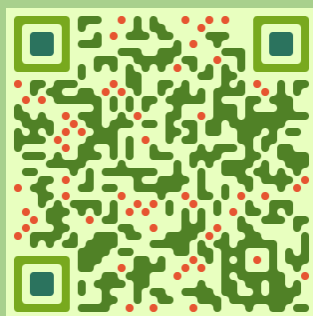
Зміни приголосних при словотворенні. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

https://youtu.be/FULuq-1PJks?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

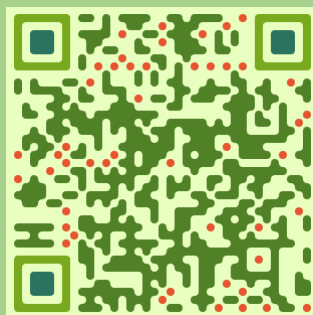
Зміни приголосних при словотворенні. Словниковий диктант № 3 (25 слів)

https://youtu.be/t100iet1g6k?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

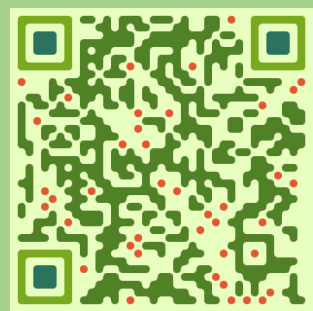
Подвоєння букв. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/kKwVwF8OjyM?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

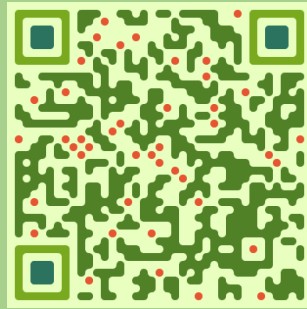
Подвоєння букв. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

https://youtu.be/VJtJ_eFjA5g?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

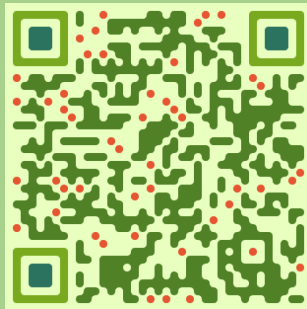
Подвоєння букв. Словниковий диктант № 3 (25 слів)

https://youtu.be/B3q9Be5PoKw?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

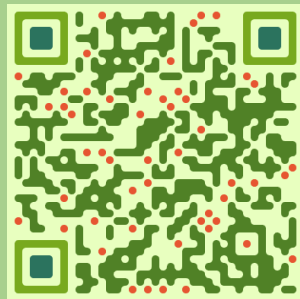
Написання префіксів пре-, при-, прі-. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/80t-RlsSRdc?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

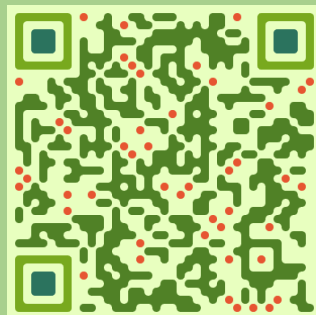
Написання префіксів пре-, при-, прі-. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

https://youtu.be/rQltgPe8z1A?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

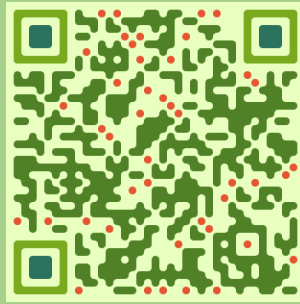
Написання префіксів пре-, при-, прі-. Словниковий диктант № 3 (25 слів)

https://youtu.be/sJSyiYb4J9I?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

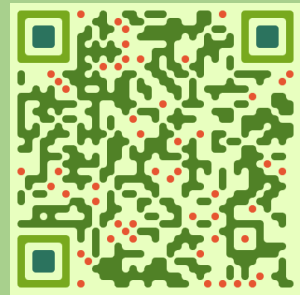
Написання сумнівних приголосних. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/JxtMnTq5ciQ?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

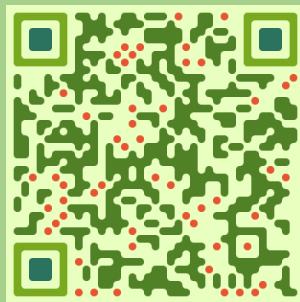
Написання сумнівних приголосних. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

https://youtu.be/IQZQDbDBEKE?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

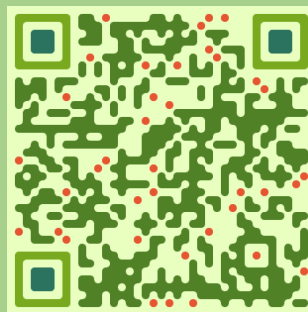
Написання сумнівних приголосних. Словниковий диктант № 3 (25 слів)

https://youtu.be/LLuyU4KISxc?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

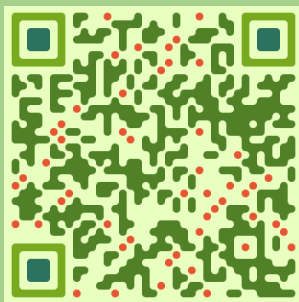
**Написання приголосних у кінці префіксів. Словниковий диктант № 1
(25 слів)**

https://youtu.be/xrGVISdzIG0?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

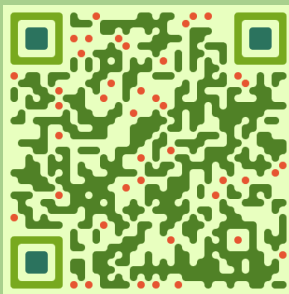
**Написання приголосних у кінці префіксів. Словниковий диктант № 2
(25 слів)**

https://youtu.be/oFKR4ZDU0Ac?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

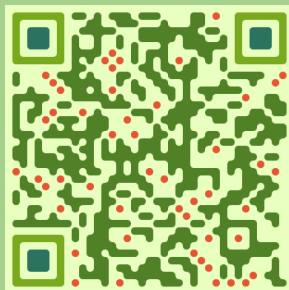
**Написання приголосних у кінці префіксів. Словниковий диктант № 3
(25 слів)**

https://youtu.be/4UkZrygaLqk?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

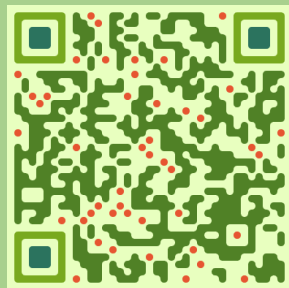
Подвоєння букв в іншомовних словах. Словниковий диктант № 1 (25 слів)

https://youtu.be/BoTae8-0EXk?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

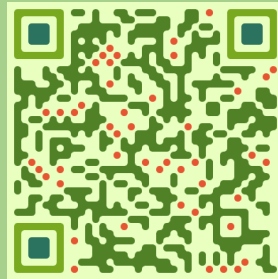
Подвоєння букв в іншомовних словах. Словниковий диктант № 2 (25 слів)

https://youtu.be/nrVvm9ycYi4?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

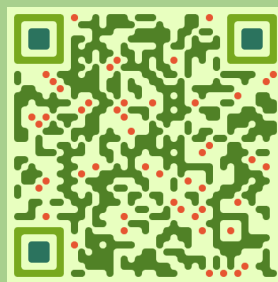
Подвоєння букв в іншомовних словах. Словниковий диктант № 3 (25 слів)

https://youtu.be/75Md2AnCu1I?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

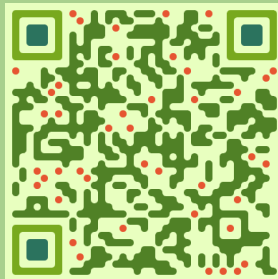
**Правопис голосних в іншомовних словах. Словниковий диктант № 1
(25 слів)**

https://youtu.be/Ac_uV66aQic?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

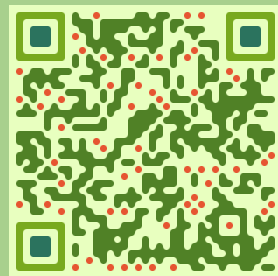
**Правопис голосних в іншомовних словах. Словниковий диктант № 2
(25 слів)**

https://youtu.be/FWMy05RyVh0?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

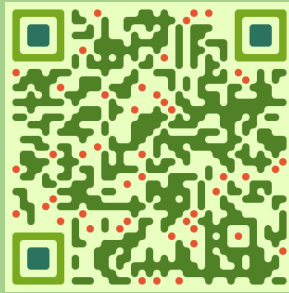

**Правопис голосних в іншомовних словах. Словниковий диктант № 3 (25
слів)**

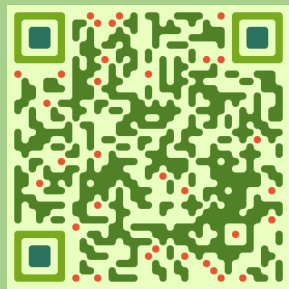
https://youtu.be/II-Z1K1CDgc?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

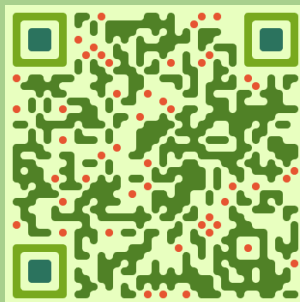
Уживання великої букви. Словниковий диктант № 1 (25 слів)
https://youtu.be/G91_IKWjrmk?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

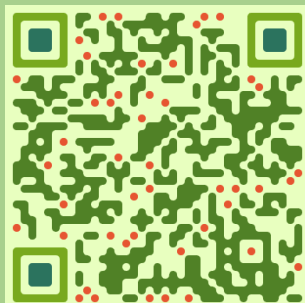
Уживання великої букви. Словниковий диктант № 2 (25 слів)
https://youtu.be/vrls0xFkUZA?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

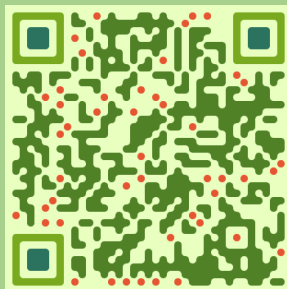
Уживання великої букви. Словниковий диктант № 3 (25 слів)
https://youtu.be/Oqffa38hEy8?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

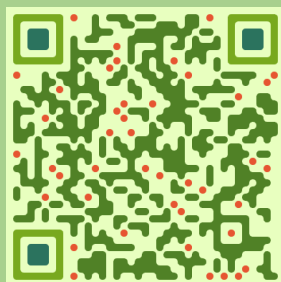
Правопис складних слів. Словниковий диктант № 1 (25 слів)
https://youtu.be/QM8icW7qYBU?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

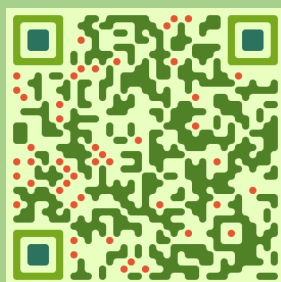
Правопис складних слів. Словниковий диктант № 2 (25 слів)
https://youtu.be/oEkcX_jusY?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

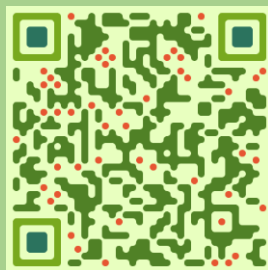
Правопис складних слів. Словниковий диктант № 3 (25 слів)
https://youtu.be/GtFaN7bfxTs?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

Написання НЕ з різними частинами мови. Словниковий диктант № 1
https://youtu.be/RW3b8hDuzhM?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

Написання НЕ з різними частинами мови. Словниковий диктант № 2
https://youtu.be/JYMUSPGO1b8?list=PLKEoNWHhvSgVCAmto5_RGFL0xPIH7YW6i

ДОВІДНИК ШКОЛЯРА

Орфографія (від гр. orthos - прямий, правильний, рівний і grapho – пишу) – це правопис. Орфографія містить кілька розділів, кожен з яких є сукупністю правил, що базуються на певних принципах.

Головний розділ орфографії – це розділ про *позначення звуків мови буквами*.

Окремий розділ орфографії складають правила написання слів *разом, окремо чи через дефіс*, що залежить від змісту та поєднання з іншими словами (*нареши́ті ми з вами зустрілися! – на реши́ті території люди також неодноразово стикалися з цим загадковим явищем*).

Правопис регламентує *вживання великої літери* при написанні власних назв (*Ко́нотоп, Пари́ж, Всесві́т*).

Інші розділи орфографії регламентують *закономірності переносу частин слів з одного рядка на інший, правопис запозичених слів, правила графічних скорочень слів, особливості вживання апострофа та інші правила передачі усної мови на письмі*.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УКРАЇНСЬКОЇ ОРФОГРАФІЇ

Українська орфографія побудована на фонетичному, морфологічному, історичному (традиційному) та диференційному принципах:

Основні принципи	Приклади
- фонетичний	
Написання слова точно відображає його вимову	[книга]- книга
- морфологічний	
Написання відбувається за принципом: та сама частина (корінь, префікс, суфікс, закінчення) в усіх словах пишеться однаково, незалежно від їх звучання	вимовляється [брацтво], пишеться братство, бо брат; [ве"селий]- веселий, бо весело; [книз'ц'і]- книжці, бо книжка
- історичний (традиційний)	
Написання слів історично узвичаєно; пояснити його неможливо- треба лише запам'ятати	[йясний]- ясний; [гуни]- гунни

- диференціюючий

При написанні знаходяться значення слів, щоб диференціювати (розрізнити) їх, незважаючи на однакове звучання

*вдень (завидно);
в день (в певний день);
по-новому (прислівник),
по новому мосту
(прийменник з
прикметником)*

ОРФОГРАМА

Орфограма (від гр. orthos – правильний і gramma – буква) – правильне написання (таке, що відповідає правилам або традиціям), яке потрібно вибрати з ряду можливих.

Орфограма вибирається використанням правила. В українській мові переважають написання за фонетичним принципом, коли виконується головний принцип графіки: кожному звукові повинна відповідати окрема літера (*астрономія, хата*).

Але це відбувається не завжди, оскільки одна і та ж буква може позначати різні звуки: *хліб - хліб(п); зсунути- с:э нути*.

В таких випадках доводиться вибрати із інших варіантів.

ПЕРЕДАЧА НА ПИСЬМІ ЗВУКОВОГО СКЛАДУ СЛІВ

В українській мові для передачі звуків на письмі використовується 31 буква.

Крім них, є і інші знаки, у т.ч. *м'який знак*, який передає м'якість приголосних звуків і *апостроф* (додатковий знак алфавіту, яким позначається роздільна вимова твердого приголосного і наступного м'якого *й*).

ПРАВОПИС ДЕЯКИХ ЗВУКІВ

ГОЛОСНІ ЗВУКИ

В українській мові 6 голосних звуків:

Голосні звуки

а, о, у, е, и, і.

Позначаються вони 10 буквами:

Голосні букви

а, о, у, е, и, і, я, ю, є, ї.

Голосні під наголосом вимовляються завжди чітко (*зелений- зелень, голуб- голубка*).

Чітко вимовляються голосні також у кінці слова (*зелене, випиши, розмовляючи*).

Але іноді деякі голосні можуть чергуватися між собою:

Голосні звуки	Приклади
[e] з [и]	[зи ^е ма], [ве ^и сна]
[и] з [і]	[потим] замість [пот'ім] [к'іслий] замість [кислий]
[о] з [а]	[пагон] замість [погон]
[о] з [у]	[ко ^у жух] [зо ^у зул'а]

Чергування *e* з *и*

Ненаголошені [e] та [и] у вимові іноді сплутуються між собою: *ни^ести* (*нести*), *ди^етина* (*дитина*).

Звук [e] чергується з [и] у випадках:

- ❑ коли деякі дієслівні корені, у яких знаходиться [e], поєднуються з суфіксом **-а-** (*терти* – *стирати*, *простерти* – *простирати*, *вмерти* – *вмирати*);
- ❑ у словах *стелити*- *застилати*, *кляну*- *проклинати*.

Буква *e* пишеться:

- ❑ якщо при змінюванні неясний звук випадає (*серпень* – *серпня*; *шевця* – *швець*); **виняток**: деякі дієслівні корені, у яких випадає ненаголошений [и]: *проривати*- *прорву*, *починати*- *почну*;
- ❑ якщо при змінюванні неясний звук чергується з [і]: *скатірть* – *скатірка*, *летіти* – *літати*; **виняток**: крім слів, у яких [і] чергується з [и] (*дитина* – *діти*, *звисати* – *звіситися*);
- ❑ в сполученнях **-ере-**, **-еле-** (*перейти*, *передгір'я*, *береза*); але на межі кореня і суфікса може також бути сполучення **-ери-**, **-ели-** (*великий* – *вел+икий*; *перина* – *пер+ина*).

Буква *и* пишеться:

Буква *и* пишеться у відкритих складах **-ри-**, **-ли-** (*гриміти*, *тривога*, *глитати*, *криниця*).

Перевірити вірне написання букв *e* та *и* можна наголосом (*велич* – *великий*, *непримирений* – *мир*, *шести* – *шестеро*).

Втім, у деяких словах (переважно іншомовних) написання перевірити ніяк неможливо. Ці слова треба просто запам'ятати:

апельсин, бензин, бетон, декада, делегат, демократія, директор,

диригент, колектив, кишеня, левада, легенда, леміш, лимон, математика, медаль, минуле, пенал, ремонт, рецепт, тепер, тремтіти, чекати та ін.

Ненаголошені *е* та *и* в префіксах

В українській мові з *е* пишуться префікси *без-, не-, пере-, перед, пре-, серед-*: *бездумно, невірно, перевдягатися, передусім, прегустий, середньорічний*.

З *и* пишуться префікси *ви-, при-* та іншомовний *анти-* (*вигук, привіт, антиматерія*).

У кількох словах вживається префікс *межи-* (*межиріччя*):

У написанні *е, и* в більшості префіксів особливих труднощів не виникає.

Можна сплутати лише префікси *пре-* і *при-*, які в ненаголошеній позиції звучать майже однаково.

Префікс *пре-* пишеться в прикметниках (та прислівниках і деяких іменниках, що походять від них), якщо він замінюється словом «дуже»: *премудрий (дуже мудрий), прекрасно (від прекрасний, тобто дуже прекрасний)*.

Цей префікс виступає також у запозичених зі старослов'янської мови словах *презирство, преподобний, престол* і подібних.

В інших випадках пишеться префікс *при-*: *примудритися, природа, прикраса, прив'язий, приклад*.

Пре- може виступати також на початку ряду іншомовних слів, у яких в українській мові префікс не виділяється: *прелюдія, преамбула, превентивний, президент, препарат, прем'єра, пререгатива, префект* та ін.

Ненаголошені *е* та *и* в суфіксах

Написання ненаголошених *е* та *и* в суфіксах рідко перевіряється наголосом: *родимка – родимий, глибина – глибини*.

Лише в суфіксах *-ець* і *-ень* голосний *е* при змінюванні слова випадає: *палець – пальця, хлопець – хлопця, велетень – велетня, липень – липня*.

Іноді для перевірки написання ненаголошених *е* та *и* можна скористуватися аналогією. Наприклад: *напористий, розкотистий, бо голосистий; в'язальниця, вишивальниця, бо робітниця; довірливий, розсудливий, бо мовчазливий; громадянин, киянин, бо селянин, міщанин* та ін.

Але така перевірка не завжди можлива і не завжди надійна. Тому треба запам'ятати деякі закономірності в написанні *е* та *и* в суфіксах:

- ✧ буква *и* пишеться у суфіксах *-ик, -иц(я), -ич, -иц(е), -иськ(о)*, що стоять у кінці іменників (*рушник – рушничок, терлиця – терличка, пальця – паличка*); виняток: слово *далеч* (бо *далекий*).
- ✧ буква *е* пишеться у суфіксах *-ечк-, -еньк-, -есеньк-*, у словах із зменшено-пестливим значенням (*рука – рученька, донька – донечка, більший – більшенький, стрічка – стрічечка*).

Можливе сплутування ненаголошених суфіксів **-ин-** і **-ен-**.

Ненаголошений суфікс **-ин(а)** пишеться:

- ❏ в іменниках жіночого роду (*бувальщина, долина, мілина*);
- ❏ в іменниках чоловічого роду: *харків'янин, татарин, росіянин* (у множині **-ин** випадає);
- ❏ в присвійних прикметниках (*сестрин, бабин, свекрухин*).

Суфікс **-ен** пишеться:

- ❏ у дієприкметниках (*зачинений, утворений, вражений*);
- ❏ в іменниках (*імена, племена, письмена*).

Суфікс **-ен(я)** пишеться в іменниках середнього роду IV відміни (*зайчєня, кошеня, ручєнята*).

Суфікс **-енн(я)** пишеться в іменниках середнього роду, утворених від дієслів (*мислення, попередження, звернення, оголошення*).

Завжди пишеться **и** в ненаголошеному суфіксі іменників середнього роду **-ив(о)**: *мереживо, плетиво, печиво*.

Завжди з буквою **е** пишуться суфікси **-елезн(ий), -ер(о), -тель**: *довжелезний, п'ятеро, вихователь*.

Чергування **i** з іншими голосними

В основах багатьох українських слів звук **[i]** непостійний. Він, як правило, виникає на місці інших голосних внаслідок чергування.

Звук **[i]** з'являється на місці **[o]** та **[e]** переважно в закритому складі: *школа – шкiл, прозивати – прiзвище, джмеля – джмiль, перо – пiр'я*.

Іноді **[i]** на місці **[o]**, **[e]** виступає і у відкритому складі: *печi – запiчок, вози – вiзок, променi – промiнець, випромiнювати*.

Звук **[i]** з'являється на місці **[e]** перед наступним складом з суфіксом **-а-** або **-ува-** в коренях ряду дієслів: *пiдперезати – пiдперiзувати, плескати – заплiскувати, стерегти – остерiгати, текти – протiкати, зацєпнути – зацiпати, летiти – лiтати, берегти – зберiгати*.

У словах *дiти (дiтина), сидати (сидiти), звiситися (звисати) i злiпитися (злiпатися)* звук **[i]** чергується з **[u]**.

Правопис **i** та **и** в основах українських слів

Написання **i** та **и** в сумнівних випадках наголосом не перевіряється. Потрібно знати правила вживання цих букв, які різні для українських та іншомовних слів.

Буква **i** в основах українських слів пишеться:

- ❏ якщо **[i]** чергується з **[o]** або **[e]** (*гiрський – гора, камiнь – каменя; шiсть – шести, пiдпiрка – пiдпора*; але: *кит – кита, хибний – хиба*);

- ✧ на початку слова (*ім'я, інший, істина*).

Буква **и** пишеться:

- ✧ у словах з **-ий-**: *ишя, чий, вий, пий, ишій*;
- ✧ у відкритих складах **-ри-, -ли-** (*гриміти, дрижати, тривога, крихітний*);
- ✧ у слові *циголь*.

Правопис **і** та **и** у префіксах українських слів

Букви **і, и** у префіксах пишуться за загальними правилами.

Префікси **від-, під-,** а також **при-** (вживається лише в трьох словах: *прізвисько, прізвище, прірва*) пишуться завжди з буквою **і**: *відкрито, підпалити, прізвище*.

Звук **[і]** в них з'явився на місці колишнього **[о]** (*відхилити – одхилити, прірва – прорвати*).

Префікси **ви-, при-** завжди пишуться з **и**: *прикрашати, вибір, привабливий*.

Префікси з кінцевим приголосним перед двома або більше кореневими приголосними у кінці одержують голосний **і**: *розібрати, відімкнути, обігнати*.

Правопис **і** та **и** в суфіксах українських слів

У більшості суфіксів **и** та **і** пишуться за загальними правилами.

У суфіксах **-ість, -ім, -ів** пишеться **і**, оскільки **[і]** тут чергується з **[о]** та **[е]**: *батьківський – батькова, царівна – царева, співучість – співучості*.

У суфіксах **-інь, -иш(ий), -ісіньк(ий), -юсіньк(ий)** завжди пишеться **і**: *височінь, далечінь, гарячіший, малюсінький, гарячіший, новісінький*.

Суфікс **-інн(я)** пишеться:

- ✧ в іменниках, утворених від дієслів (*сушити – сушіння, служити – служіння, ходити- ходіння*);
- ✧ в іменниках із збірним значенням, утворених від іменника на **-інь** (*корінь – коріння, волосінь – волосіння*).

Суфікс **-инн(я)** пишеться тільки в іменниках із збірним значенням, крім утворених від іменника на **-інь** (*буряк – бурячиння, мак – маковиння, лопух – лопушіння*; виняток: *камінь – каміння, корінь – коріння*).

Правопис **і** та **и** в основах іншомовних слів

У написанні **і, и**, як вже було сказано, треба чітко розрізняти українські та іншомовні слова, тому що ці букви в них пишуться за зовсім різними правилами.

Крім того, є різниця в написанні **і** та **и** у власних і загальних іншомовних назвах.

В основах власних іншомовних назв (та похідних від них) майже завжди пишеться **i**: *Вашінгтон, Аргентіна, Чікаго, алжірець, Бразілія, Шіллер, Дідро, Чінгісхан*.

Як виняток, буква **и** пишеться у таких географічних назвах і похідних від них:

Арктика, Антарктида, Атлантида, Америка, Африка, Рига, Британія, Париж, Рим, Єгипет, Палестина, Єрусалим, Пакистан.

Ці слова треба запам'ятати.

В основах загальних іншомовних слів теж пишеться буква **i**: *кіно, вітамін, гірлянда, хімік, радіо, індустрія*.

Але так відбувається не завжди.

Після дев'яти букв **д, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р** перед наступним приголосним (крім **й**) пишеться **и**: *шифер, пріоритет, режим, цирк, таксист*.

Як виняток, буква **и** також пишеться:

- ❑ у давно запозичених словах (*спирт, шпиталь, миля, християнство, мигдаль*);
- ❑ у словах, запозичених із східних мов (*кизил, кинджал, башкир, калмик, киргиз, кiset*).

Написання **о** та **а**

У літературній мові, а також у більшості діалектів звуки **о** та **а** вимовляються достатньо чітко як під наголосом, так і без нього. Але в окремих випадках можливе їх сплутування. Розібратися в їх написанні допоможуть такі правила.

У кількох дієслівних коренях голосний **[о]** перед наступним складом із суфіксом **-а-** або **-ува-** чергується з **[а]**: *ломити – ламати, скочити – скакати, кроїти – краяти, клонитися – кланятися, гонити – ганяти*.

Чергується **[о]** з **[а]** також у словах *проводжати – випроводжувати, проводити – провадити*.

Буква **а** пишеться:

- ❑ після **г, к, х** перед складом з **а** (*кажан, хазяїн, гарячка, гарячий, качан, гаразд, калач*);
- ❑ перед **г** у словах (*багато*, а також похідних від *багач, багатир*).

Буква **о** пишеться у словах: *богатир (велетень, силач), комиш, борсук, коровай, кропива, крохмаль, монастир, отаман, поганій, погон, слов'яни, пором, солдат, козак*.

Написання **о** та **у**

В літературній мові звуки **[о]** та **[у]** вимовляються чітко. Тільки перед складом з наголошеним **[у]** або **[і]** звук **[о]** наближається до **[у]**: *кожух, зозуля (зо'зул'а)*

Сумнівний звук у цьому разі перевіряється наголосом: *розумний, бо розум, ходімо, бо ходить, голубка, бо голуб.*

Але не в усіх словах написання **о** можна перевірити наголосом: *кожух, поріг, собі.*

У такому випадку добирається така форма слова або споріднене слово, щоб у наступному слові не було наголошеного **у** чи **і**: *кожух, бо кожушина, поріг, бо порога, собі, бо собою.*

Завжди вимовляється **і** пишеться **у** в дієслівному суфіксі **-увати** і прикметниковому суфіксі **-уват(ий)**: *торгувати, білуватий, теплуватий, зимувати.*

Буква **у** пишеться також в словах: *ворушити, яблуня, яблуко, парубок, будяк, пурхати, мрамур.*

Чергування **е** з **о** після шиплячих та **й**

В літературній мові звук **[e]**, що стоїть після шиплячих та **[й]**, чергується з **[o]**. При цьому діють такі закономірності.

Після шиплячих та **[й]** перед шиплячими та м'якими приголосними – теперішніми або давніми пишеться **е**: *стежечка, баєчка, шести, увечері, четверо.*

Після шиплячих та **[й]** перед твердими нешиплячими пишеться **о**: *стежок, (багато) байок, шостий, вечором, чотири.*

Винятки з цих правил – деякі слова:

- ✧ *печера, жерло, червоний, чекати, черствий, щедрий, черга, щепи* (незважаючи на те, що **е** стоїть перед твердими нешиплячими);
- ✧ *чорніти, гайочок, чорнило, чорниці (ягоди), свіжості* (незважаючи на те, що **о** стоїть перед шиплячими та м'якими – теперішніми та давніми).

ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ

Сонорні приголосні завжди вимовляються чітко, тому при написанні їх на письмі ніяких труднощів не виникає: *гай, вир, сонце, гурт, жовтий, орел, сон.*

Сплутати можна лише **парні дзвінки і глухі**, які іноді однаково звучать: *призьба – просьба [проз'ба], ходьба – молотьба [молод'ба].*

Тому треба запам'ятати деякі особливості їх написання.

Дзвінки приголосні (загальні правила)

Дзвінки приголосні в літературній мові завжди звучать дзвінко:

- ✧ перед глухими приголосними (*думка, гадка, везти, дужка, рибка*);
- ✧ в кінці слова (*плід, гриб, вуз, міг*).

Виняток становить звук **[g]**, який у деяких словах вимовляється як **[x]**: у словах *нігті, легко, дьогтю, дігтяр, вогко, кігті* і похідних від них слів.

В інших словах звук [г] і перед глухими не втрачає своєї дзвінкості: *бігти, бігцем, стерегти, домігся, одягти, тягти*.

У словах *тхір, тхнути, натхнення, натхнений* і похідних від них, незважаючи на те, що походять ці слова від *дихати, надихати*, пишеться буква **т**.

Глухі приголосні

Глухі приголосні, що стоять перед дзвінками, уподібнюються до парних їм дзвінких: *вокзал [вогзал], футбол [фудбол], просьба [прозьба]*.

Щоб перевірити, яку букву треба писати в слові, її треба поставити перед голосним або сонорним приголосним: *просьба – просити, мимохіть – мимо хотіння, боротьба – боротися, брязк – брязнути, мигтіти – мигнути, мабуть – має бути*.

Приголосні у кінці префіксів

Кінцеві дзвінки приголосні в префіксах перед глухими, особливо при швидкій вимові, можуть оглушуватися. На письмі, проте, ці зміни не завжди позначаються: *безпека [беспека], зсунути [ссунути], розчин [рошчин]*.

У кінці префіксів **роз-, без-**, незалежно від вимови, завжди пишеться буква **з**: *безхмарний [бесхмарний], розчистити [рошчистити], розжарити [рожжарити], розписка [рописка]*.

Так само в кінці префіксів **від-, од-, над-, під-** завжди пишеться буква **д**: *одкинути, надколоти, відпустити, підпис*.

Виняток становить префікс **з-**, який пишеться перед більшістю приголосних, незалежно від вимови: *зсунути [ссунути], зшити [шишити], зжати [жжати]*.

Але перед **к, ф, н, т, ф** префікс **з-** змінюється на **с-**: *спідлоба, сформувати, схил, скинути, стерти*.

Чергування приголосних

Іноді при змінюванні або творенні слів замість одного звука з'являється інший, тобто відбувається чергування звуків.

Найпоширеніші такі чергування приголосних:

Приголосні	Приклади
[к] - [ц] - [ч]	<i>рука- руці- рученька</i>
[г] - [з] - [ж]	<i>нога- нозі- ніженька</i>
[х] - [с] - [ш]	<i>вухо- у вусі- вушенько</i>

У дієслівних основах чергуються, крім того, ще такі приголосні:

Приголосні	Приклади
------------	----------

[т] - [ч]	летіти- лечу
[д] - [дж]	сидіти- сиджу

По іншому ці приголосні не чергуються: не може, наприклад, звук [г] чи [з] змінитися на [ш] або [ч] і т.д.

Проте в деяких словах як виняток ця закономірність порушується- в них замість **чн** вимовляється і пишеться **шн**: мірошник, сердешний, рушниця, рушник, двурушник, торішний, хоч ці слова походять відповідно від слів мірка, серце, рука, торік.

Зміни приголосних при додаванні суфіксів -ск(ий), -ств(о)

Під час творення нових слів за допомогою суфіксів **-ськ(ий)**, **-ств(о)** приголосні на стику твірної основи і суфікса можуть зазнавати різних змін.

Два приголосних звука зливаються в один:

Злиття звуків	Приклади
Г, З, Ж: + ськ(ий) ® зьк(ий) + ств(о) ® зтв(о)	Кавказ- кавказський, Запоріжжя- запорізький, боягуз- боягузтво
К, Ц, Ч: + ськ(ий) ® цьк(ий) + ств(о) ® цтв(о)	Вінниця- вінницький, козак- козацтво, молодець- молодецтво
Х, С, Ш: + ськ(ий) ® ськ(ий) + ств(о) ® ств(о)	Черкаси- черкаський, чех- чеський, птаха- птаство

Виняток становлять поодинокі прикметники на **-ськ(ий)**, утворені від слів іншомовного походження: *чикагський, цюрихський, бакський, казахський, тюркський.*

Якщо в кінці твірної основи після приголосного є суфікс **-к-**, то при творенні прикметника на **-ськ(ий)** **-к-** випадає: *Чукотка – чукотський, П'ятихатки – п'ятихатський.*

Але на письмі ці зміни не позначаються – такі слова пишуться за морфологічним принципом: *людський, людство, братський, братство, студентський, студентство, туристський.*

Виняток становлять слова *міський* (міст[о]+ський) і *хвацький* (хват+ський), які пишуться за фонетичним принципом.

Звуки *н, л, д, дз, з, т, ц, с* перед суфіксом *-ськ(ий)* вимовляються м'яко: *кінський* [к'ін'с'кий], *ковальський* [ковал'с'кий], *панський* [пан'с'кий], *волинський* [волин'с'кий].

М'який знак перед *-ськ(ий)* ставиться лише після *л*, після інших букв перед *-ськ(ий)* м'який знак не ставиться: *ковальський* [ковал+ський], але: *кінський* [кін+ський].

Уподібнення приголосних за місцем творення

Іноді при творенні або змінюванні слів виникає збіг двох приголосних, які важко вимовляються. Тоді, як правило, попередній приголосний уподібнюється до наступного. Ці зміни іноді позначаються, а іноді не позначаються на письмі.

Свистячі перед шиплячими переходять у відповідні шиплячі:

	Приклади
сч - щ [шч]	<i>брякати- бряжчати</i> [бряк+ати],
цч - чч	<i>козацький- козаччина</i> [козацьк+ина],
зч - жч	<i>батьківський-</i>
зжд - ждж	<i>батьківщина</i> [батьківськ+ина]

Виняток на письмі становлять присвійні прикметники: *мотузка – мотузчин, Васька – Васьчин*.

За морфологічним принципом пишуться префікси: *безшумний* [безшумний], *розжувати* (хоч вимовляється як [рожжувати]), а також слово *мисчина* [мишчина] (похідне від *миска*)

Спрощення в групах приголосних

Іноді при творенні або змінюванні слів виникає важкий для вимови збіг трьох приголосних. Тоді, як правило, середній приголосний у вимові випадає. На письмі ця зміна позначається не завжди.

Групи приголосних *стн* і *стл* спрощуються на *сн* і *сл* у вимові і на письмі: *честь – чесний, пристрасть – пристрашний, область – обласний, користь – безкорисливий*.

Винятки становлять:

- ✧ прикметники, утворені від іменників іншомовного походження на *ст* (*баластний, компостний, контрастний, форпостний*);
- ✧ окремі слова: *пестливий, хвастливий, хвастнути, зап'ястний, кістлявий, шістнадцять* (у слові *шістнадцять*, як і в *шістдесят* та *шістсот*, звук *т* у вимові випадає).

Групи приголосних *скн, зкн* і *шчк* спрощуються на *сн, зн* і *шк* у вимові і на письмі: *дощок- дошка, тиск- тиснути, блиск- блиснути, брязк- брязкнути*.

Але немає спрощення в словах: *брязкнути, випускний, пропускний, скнара, тоскно, рискнути, вискнуту* (від *виск*).

ПІДСУМОК
ЗБЕРИ ПАЗЛ
(онлайн)

https://online-puzzle.ru/own_puzzle

